

Témata referátů do semináře „Neolit a eneolit střední Evropy“ (AEA 61) s doporučenou studijní literaturou

Přírodní prostředí neolitu/eneolitu – pokusy o jeho rekonstrukci

- Beneš, J. 2008: Environmentální archeologie a kultura s lineární keramikou v Čechách. In: Černá, E. – Kuljavceva Hlavová, J. (eds.): Archeologické výzkumy v severozápadních Čechách v letech 2003–2007. Sborník k životnímu jubileu Zdeňka Smrže. Most, 33–51.
- Geislerová, K. – Peška, J. – Rakovský, I. 1992: Životní prostředí člověka v mladší a pozdní době kamenné na Břeclavsku. In: Kordiovský, E. (ed.): Vývoj životního prostředí v podmínkách jižní Moravy. XXI. Mikulovské sympozium. Mikulov, 19–42.
- Milo, P. – Mlatec, R. – Matyasowszky, F. Ž. – Žemla, M. 2004: Rekonštrukcia krajiny a osídlenia horného Požitavia v neolite a staršom eneolite. In: Janák, V. – Stuchlík, S. (eds.): Otázky neolitu a eneolitu našich zemí 2002. Opava, 127–151.
- Pavúk, J. 1990: Adaptácia neolitického osídlenia na prírodné podmienky. Študijné zvesti Archeologického ústavu Slovenskej akadémie vied 26, 63–70.
- Pokorný, P. – Dreslerová, D. 2007: Vývoj krajiny v holocénu. In: Kuna, M. (ed.): Archeologie pravěkých Čech 1. Pravěký svět a jeho poznání. Praha, 38–50.
- Rulf, J. 1983: Přírodní prostředí a kultury českého neolitu a eneolitu. Památky archeologické 74/1, 35–95.
- Rybníček, K. – Rybníčková, E. 2001: Vegetace a přírodní prostředí jako pozadí archeologických kultur ČR, 28 000–1000 B.P. In: Podborský, V. (ed.): 50 let archeologických výzkumů Masarykovy univerzity na Znojemsku. Brno, 301–310 (zvláště s. 303–307).
- Sádlo, J. – Pokorný, P. – Hájek, P. – Dreslerová, D. – Cílek, V. 2008: Krajina a revoluce. Významné přelomy ve vývoji kulturní krajiny českých zemí. Praha, 23–82.

Otázka neolitizace střední Evropy – hlavní názorové proudy

- Květina, P. 2007: První kontakt. Neolitizace jako nejstarší známé setkání extra-outsiderů. Vesmír 86, 635–641.
- Mateiciucová, I. 2008: Talking stones: the chipped stone industry in Lower Austria and Moravia and the beginnings of the Neolithic in Central Europe (LBK), 5700–4900 BC. Dissertationes archaeologicae Brunenses/Pragensesque 4. Brno–Praha, 156–167.
- Pavlů, I. 2005: Neolitizace střední Evropy. Archeologické rozhledy 57, 293–302.
- Pavúk, J. 2004: Stará lineární keramika na Slovensku a neolitizácia strednej Európy. In: Lutovský, M. (ed.): Otázky neolitu a eneolitu 2003. Praha, 11–28.
- Popelka, M. 2007: Beware of the pick neolithic packet: poznámky k problému neolitizace. In: Tichý, R. (ed.): Otázky neolitu a eneolitu našich zemí 2006. Archeologické studie Univerzity Hradec Králové 1. Hradec Králové, 9–13.
- Tichý, R. 2001: Příspěvek experimentální archeologie k neolitizaci střední Evropy. In: Metlička, M. (ed.): Otázky neolitu a eneolitu našich zemí 2000. Plzeň, 238–244.
- Tichý, R. et al. 2006: Pravěk Evropy I. Starší až pozdní doba kamenná (paleolit, mezolit, neolit, eneolit). Hradec Králové, 239–269.

Ohrazená neolitická sídliště – první pravěké fortifikace?

- Berkovec, T. – Čizmář, Z. 2001: Příkopové areály v prostředí kultury s lineární keramikou na Moravě (příspěvek k řešení problému rozšíření, interpretace funkce a postavení areálů s příkopy v sídelní struktuře LnK). In: Metlička, M. (ed.): Otázky neolitu a eneolitu našich zemí 2000. Plzeň, 19–45.

- Čižmář, Z. – Čižmář, M. – Lisá, L. 2004: Současný stav poznání opevnění osady kultury s moravskou malovanou keramikou v Hlubokých Mašůvkách, okr. Znojmo. In: Lutovský, M. (ed.): Otázky neolitu a eneolitu 2003. Praha, 219–240.
- Kazdová, E. 2000: Některé výsledky výzkumu ohrazeného areálu kultury s vypíchanou keramikou v Pavlově na Břeclavsku. In: Čech, P. – Dobeš, M. (eds.): Sborník Miroslavu Buchvaldkovi. Most, 117–122.
- Lenneis, E. – Neugebauer-Maresch, Ch. – Ruttkay, E. 1995: Jungsteinzeit im osten Österreichs. St. Pölten–Wien, 18, 21, 50, 88–90.
- Neugebauer, J.-W. 1995: Archäologie in Niederösterreich. Poysdorf und das Weinviertel. St. Pölten–Wien, 38, 42, 67, 70, 72.
- Pavúk, J. 1991: Lengyel-culture fortified settlements in Slovakia. *Antiquity* 65/247, 348–357.
- Podborský, V. – Kovárník, J. 2005: Ohrazená/opevněná sídliště („enclosures“). In: Podborský, V. et al.: Právěk mikroregionu potoka Těšetičky /Únanovky. K problematice pravěkých sociálních struktur. Brno, 134–140.
- Rebrošová, P. – Kuča, M. – Kos, P. – Vokáč, M. 2012: Výzkum osady kultury s lineární keramikou ve Velaticích (okr. Brno-venkov). *Acta Musei Moraviae – Scientiae Sociales* 97, 57–84 (zvláště 61–63).
- Sedláčková, Z. 2008: Staroneolitické ohrazené osady v Evropě. Magisterská diplomová práce. Ústav archeologie a muzeologie Masarykovy univerzity. Brno.
- Vencl, S. 1997: K problému počátků pravěkých fortifikací. *Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity M 2*, 29–39.

Studny na neolitických sídlištích a jejich význam

- Lenneis, E. – Neugebauer-Maresch, Ch. – Ruttkay, E. 1995: Jungsteinzeit im osten Österreichs. St. Pölten–Wien, 30, 32.
- Přichystal, M. 2007: Výjimečný nález 7000 let staré studny v Brně-Bohunicích. *Zpravodaj povodí Moravy* 6, 18–20.
- Rulf, J. – Velímský, T. 1993: Neolithic Well from Most. *Archeologické rozhledy* 45, 545–560.
- Stolz, D. 2004a: Organické předměty kultury s lineární keramikou. In: Lutovský, M. (ed.): Otázky neolitu a eneolitu 2003. Praha, 157–170.
- Stolz, D. 2004b: Neolitické studny se zachovanou dřevěnou konstrukcí a jejich organický obsah – fascinující pohled do zmizelého světa. *Živá archeologie – rekonstrukce a experiment v archeologii* 5, 29–48.
- Tichý, R. 1972: XIII. Grabungssaison in Mohelnice (Bez. Šumperk). *Přehled výzkumů* 1971, 17–21.
- Tichý, R. 1977: Některé poznatky z neolitického sídliště u Mohelnice na Šumpersku. *Severní Morava* 33, 30–34.
- Vencl, S. 1993: Studna a lidé kolem ní. *Dějiny a současnost* 15/3, 59–60.
- Windl, H. J. 1994: Zehn Jahre Grabung Schletz, VB Mistelbach, NÖ. *Archäologie Österreichs* 5/1, 11–18 (zvláště 14–15) + příspěvky M. Schneider (18–22) a I. Draxler (22–23) tamtéž.

Neolitické pece a možnosti výkladu jejich funkce

- Berkovec, T. – Veselá, B. 2003–2004: Pece na sídlišti kultury s lineární keramikou ve Vedrovicích. *Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity M 8–9*, 7–30.

- Cheben, I. – Hajnalová, E. 1997: Neolitische und äneolitische Öfen in der Slowakei aus der Sicht Archäologen und Archäobotanikers. *Archaeologia Austriaca* 81, 41–52.
- Geislerová, K. 1985: Sídliště kultury s lineární keramikou v Holubicích. *Archeologické rozhledy* 37, 368–376.
- Lička, M. – Košťurík, P. – Mach, Z. 1990: Hrnčířská pec lengyelské kultury z Kramolína (okr. Třebíč). K otázce výskytu zařízení k výpalu keramiky ve starším úseku pravěku. *Časopis Národního muzea v Praze – řada historická* 159, 1–20.
- Petrasch, J. 1986: Typologie und Funktion neolithischer Öfen in Mittel- und Südosteuropa. *Acta Praehistorica et Archaeologica* 18, 33–83.
- Podborský, V. 1971: Hliněná pec na sídlišti s lineární keramikou. *Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity E* 16, 59–66.
- Šedo, O. 1983: Pece z mladší doby kamenné v Lulči a možnosti výkladu jejich funkce v hospodářském životě tehdejší společnosti. In: Jordán, F. (ed.): 90 let muzejní práce na Vyškovsku (1893–1983). Vyškov, 39–47.
- Vrána, J. 2004: Pece na sídlišti kultury s lineární keramikou ve Velkém Týnci-Vsisku. *Ročenka Archeologického centra Olomouc* 2003, 35–45.

Rondely – jaké byly?

- Čizmář, Z.: 2001: Epilengyelské sídliště v Seloutkách (okr. Prostějov). Příspěvek k poznání rondelové architektury na střední Moravě. In: Podborský, V. (ed.): 50 let archeologických výzkumů Masarykovy univerzity na Znojemsku. Brno, 225–256.
- Kuzma, I. 2005: Kruhové priekopové útvary na Slovensku – aktuálny stav. In: Cheben, I. – Kuzma, I. (eds.): Otázky neolitu a eneolitu našich krajín 2004. Nitra, 185–223.
- Lenneis, E. – Neugebauer-Maresch, Ch. – Ruttkay, E. 1995: Jungsteinzeit im osten Österreichs. *St. Pölten–Wien*, 82–87.
- Neugebauer, J.-W. 1995: Archäologie in Niederösterreich. Poysdorf und das Weinviertel. *St. Pölten–Wien*, 55, 58, 60, 63, 66–67.
- Pavelčík, J. 1998: Rondely na jihovýchodní Moravě. In: Prostředník, J. – Vokolek, V. (eds.): Otázky neolitu a eneolitu 1997. Turnov–Hradec Králové, 103–112.
- Podborský, V. 1988: Těšetice-Kyjovice 4. Rondel osady lidu s moravskou malovanou keramikou. *Brno*, 167–174, 238–281.
- Podborský, V. a kol. 1999: Pravěká sociokultovní architektura. *Brno*, 7–16, 261–282.
- Řídký, J. 2011: Rondely a struktura sídelních areálů v mladoneolitickém období. *Dissertationes archaeologicae Brunenses/Pragensesque* 10. Praha–Brno, 11–25, 221–227.

Rondely – k čemu sloužily?

- Květina, P. – Květinová, S. – Řídký, J. 2009: Význam her v archaických společnostech – archeologické možnosti studia. *Archeologické rozhledy* 61, 3–30.
- Němejcová-Pavúková, V. 1995: Svodín. Zei Kreisgrabenanlagen der Lengyel-Kultur. *Studia archaeologica et mediaevalia* 2. Bratislava, 213–216.
- Oliva, M. 2004: Flint mining, Rondels, Hillforts... Symbolic works or too much free time? *Archeologické rozhledy* 56, 499–531 (zvláště 507–518, 522–524).
- Pavlů, I. 2004: Rondely a jejich postavení ve vývoji neolitické společnosti. In: Hänsel, B. – Studeníková, E. (eds.): Zwischen Karpaten und Ägäis. Neolithikum und ältere Bronzezeit. *Gedenkschrift für Viera Němejcová-Pavúková. Internationale Archäologie. Studia honoraria* 21. Rahden/Westf., 285–293.

- Pavlů, I. – Rulf, J. – Zápotocká, M. 1995: Bylany rondel. Model of the neolithic site. In: Fridrich, J. (ed.): Praehistorica archaeologica Bohemica. Památky archeologické – supplementum 3. Praha, 7 – 123 (zvláště 95–98).
- Podborský, V. – Kovárník, J. 2005: Dílčí kruhová ohrazení – rondely. In: Podborský, V. et al.: Pravěk mikroregionu potoka Těšetičky /Únanovky. K problematice pravěkých sociálních struktur. Brno, 141–153.
- Rulf, J. 1992: Středoevropské neolitické rondely. Dějiny a současnost 14/6, 7–11.
- Řídký, J. – Šumberová, R. 2008: Středoevropské rondely. Záhada evropského pravěku. Vesmír 87, 762–765.

Zastoupení neolitických/eneolitických kultur v jeskyních a možné příčiny zájmu o tato místa

- Čechy
- Matoušek, V. 1993: Vývoj vztahu člověka ke krajině Českého krasu od neolitu do raného středověku (předběžný nástin). Bohemia centralis 22, 127–148.
- Matoušek, V. 1996: Archeologické nálezy z jeskyní Českého krasu 3x jinak. Archeologické rozhledy 48, 16–28.
- Matoušek, V. 2001: Příspěvek k problematice využívání jeskyní člověkem. Zkušenosti z Českého krasu. Rekonstrukce a experiment v archeologii 2, 9–20.
- Matoušek, V. – Dufková, M. 1998: Jeskyně a lidé. Praha, 66–75.
- Matoušek, V. – Jenč, P. – Peša, V. 2005: Jeskyně Čech, Moravy a Slezska s archeologickými nálezy. Praha.
- Matoušek, V. – Peša, V. 1998: Keramické nálezy v jeskyních ve střední Evropě. Několik poznámek inspirovaných nálezy v jeskyních Českého krasu. Archeologické rozhledy 50, 224–242 (zvláště 224–227).
- Zápotocká, M. 1998: Pohřby a nálezy lidských kostí v jeskyních a abri. In: Prostředník, J. – Vokolek, V. (eds.): Otázky neolitu a eneolitu našich zemí 1997. Turnov – Hradec Králové, 71–74.
- Morava a Slovensko
- Horváthová, E. – Soják, M. 2012: Neolitické a eneolitické osídlenie Puklinovej jaskyne na Dreveníku pri Žehre. Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity M 17, 185–209.
- Košťurík, P. – Stuchlíková, J. 1982: Neolitické a eneolitické nálezy z jeskyně Tuold u Míkuloва, okr. Břeclav. Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity E 27, 75–90.
- Lichardus, J. 1968: Jaskyňa Domnica. Najvýznačnejšie sídlisko ľudu bukovohorskej kultúry. Bratislava.
- Ondroušková, S. 2011: Pravěk Moravského krasu (neolit – doba stěhování národů). Magisterská diplomová práce. Ústav archeologie a muzeologie Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, Brno.
- Soják, M. 2007: Neolitické a eneolitické osídlenie jaskýň na Spiši (severovýchodné Slovensko). In: Tichý, R. (ed.): Otázky neolitu a eneolitu našich zemí 2006. Archeologické studie Univerzity Hradec Králové 1. Hradec Králové, 195–199.
- Stuchlíková, J. – Stuchlík, S. 1982: Osídlení Tuoldu na konci eneolitu a v době bronzové. Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity E 27, 91–102.

Obživa v neolitu z hlediska archeologických/archeobotanických pramenů

- Beranová, M. 1987: Zur Frage des Systems der Landwirtschaft im Neolithikum und Äneolithikum in Mitteleuropa. Archeologické rozhledy 39, 141–198.
- Beranová, M. – Kubačák, A. 2010: Dějiny zemědělství v Čechách a na Moravě. Praha.
- Hajnalová, E. – Hajnalová, M. 2004: Zbierané rastliny jako zdroj potravy v pravěku strednej Európy a ich archeobotanické nálezy na Slovensku. In: Janák, V. – Stuchlík, S. (eds.): Otázky neolitu a eneolitu našich zemí 2002. Opava, 33–47.
- Káčerik, A. 2011: Plané rostliny jako součást obživy v neolitu. In: Popelka, M. – Šmidtová, R. (eds.): Otázky neolitu a eneolitu našich zemí 2009. Praha, 107–116.
- Neustupný, E. – Dvořák, Z. 1983: Výživa pravěkých zemědělců: model. Památky archeologické 74/1, 224–257.
- Pavlů, I. 2001: Obživa v neolitu na základě studia mlýnů. In: Metlička, M. (ed.): Otázky neolitu a eneolitu našich zemí 2000. Plzeň, 118–122.
- Pavlů, I. 2002: Zjištění zbytkových mastných kyselin na povrchu neolitických mlýnů. In: Filip, V. – Pavlů, I. (eds.): Bylany. Varia 2. Praha, 11–19.
- Rulf, J. 1991: Neolithic agriculture of central Europe – review of the problems. Památky archeologické 82/2, 376–384.
- Vencl, S. 1985: Žaludy jako potravina. K poznání významu sběru pro výživu v pravěku. Archeologické rozhledy 37, 516–565.
- Vencl, S. 1996: Acorns as food: again. Památky archeologické 87/2, 95–111.

Antropomorfní plastika lengyelské kultury a její interpretace

- Hložek, M. – Kazdová, E. 2007: Fragmentárnost nálezů lengyelské figurální plastiky ve světle experimentů. In: Tichý, R. (ed.): Otázky neolitu a eneolitu našich zemí 2006. Archeologické studie Univerzity Hradec Králové 1. Hradec Králové, 55–60.
- Kazdová, E. – Šabatová, K. 2008: Výjimečná nálezová situace s plastikami stělicického typu z Těšetic-Kyjovic. Pravěk – nová řada 17 (2007), 27–40.
- Podborský, V. 1983: K metodice a možnostem studia plastiky lidu s moravskou malovanou keramikou. Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity E 28, 7–90.
- Podborský, V. 1985: Těšetice-Kyjovice 2. Figurální plastika lidu s moravskou malovanou keramikou. Brno.
- Podborský, V. – Čižmář, Z. 2008: Pokladnice moravského neolitu aneb krása pravěké plastiky. In: Čižmář, Z. (ed.): Život a smrt v mladší době kamenné. Brno–Znojmo, 154–160.
- Ruttkay, E. 2004: Anthropomorphe Tonplastik von den Lengyel-Siedlungen in Svodín, Slowakei. In: Hänsel, B. – Studeníková, E. (eds.): Zwischen Karpaten und Ägäis. Neolithikum und ältere Bronzezeit. Gedenkschrift für Viera Němejcová-Pavůková. Internationale Archäologie. Studia honoraria 21. Rahden/Westf., 323–341.
- Vencl, S. 1983: K interpretaci plastik žen se zvednutýma rukama z Hlubokých Mašůvek. Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity E 28, 95–101.

Antropomorfní eneolitická plastika a její interpretace

- Neustupný, E. 1959: K otázkám naší eneolitické plastiky. In: Buchvaldek, M. – Spurný, V. – Břeň, J. – Zeman, J. (eds.): Sborník prací k počtě 60. narozenin akademika Jana Filipa. Acta Universitatis Carolinae – Philosophica et historica 3. Praha, 47–52.
- Neustupný, J. 1956: Studie o eneolitické plastice. Sborník Národního muzea v Praze – řada A (historie) 10, 3–103 (zvláště 3–17, 26–34, 68–74).
- Pavelčík, J. 1982: Drobné terrakoty z Hlinska u Lipníku (okr. Přerov) I. Památky archeologické 73/2, 261–292 (zvláště 261–266).

- Prášek, K. 1992: Antropomorfné idoly badenskej kultúry z Bíne. Sborník Slovenského národného múzea 86, Archeológia 2, 5–20.
- Vladár, J. 1979: Praveká plastika. Bratislava, 51–67.
- Zápotocký, M. 2006: Antropomorfní plastika řivnáčské kultury. In: Sedláček, R. – Sigl, J. – Venc, S. (eds.): Vita Archaeologica. Sborník V. Vokolkovi k sedmdesátinám. Hradec Králové – Pardubice, 381–405.

Zvířecí plastiky a zoomorfní nádoby v neolitu/eneolitu – jejich nálezový kontext a význam

- Káčerik, A. 2008: Neolitické zoomorfní plastiky z Libkovic u Mostu a možnosti jejich relevantní interpretace. In: Černá, E. – Kuljavceva Hlavová, J. (eds.): Archeologické výzkumy v severozápadních Čechách v letech 2003–2007. Sborník k životnímu jubileu Zdeňka Smrže. Most, 15–31.
- Mašek, N. 1958: Volutová zoomorfní nádoba z Ervěnic. Archeologické rozhledy 10, 708, 725–726.
- Nevizánsky, G. 2009: Zvieracie plastika badenskej kultúry zo Stránskej. Zborník Slovenského národného múzea – archeológia 103, 17–36.
- Pavelčík, J. 1982: Drobné terrakoty z Hlinska u Lipníku (okr. Přerov) I. Památky archeologické 73/2, 261–292 (zvláště 267–274, 279–283).
- Pleslová-Štiková, E. 1964: Torzo zoomorfní nádobky ze sídliště kultury nálevkovitých pohárů v Makotřasích. Památky archeologické 55/2, 294–305.
- Podborský, V. 1982: Keramické zoomorfní nádoby středoevropského pravěku. Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity E 27, 9–64.
- Podborský, V. 1989: Zvířena ve výtvarném projevu lidu s moravskou malovanou keramikou. Zborník filozofickej fakulty univerzity Komenského v Bratislavě – Historica 39–40, 13–23.
- Šebela, L. 2001: Nález zoomorfní plastiky z jeskyně Pekárna, k. ú. Mokrý (okr. Brno-venkov). In: Čížmář, M. (ed.): Otázky neolitu a eneolitu našich zemí 1999. Brno, 191–196.
- Vokolek, V. 2002: Neolitická zoomorfní nádoba z Jaroměře. Archeologické rozhledy 54, 314–318.

O čem svědčí transporty surovin na výrobu štípané kamenné industrie?

- Janák, V. – Přichystal, A. 2007: Distribuce silicitů krakovsko-čenstochovské jury na Moravě a v Horním Slezsku v neolitu a na počátku eneolitu. Památky archeologické 97, 5–30.
- Kuča, M. 2008: Exploitation of raw materials suitable for chipped stone industry manufacture in the Moravian Painted Ware Culture in the Brno region. Přehled výzkumů 49 (2007), 93–107.
- Kuča, M. – Přichystal, A. – Schenk, Z. – Škrdla, P. – Vokáč, M. 2009: Lithic raw material procurement in the Moravian Neolithic: the search for the extraregional networks. Documenta Praehistorica 36, 313–326.
- Lech, J. 1989: A Danubian raw material exchange network: a case study from Bylany. In: Rulf, J. (ed.): Bylany. International Seminar 1987. Praha, 111–120.
- Mateiciucová, I. 2008: Talking stones: the chipped stone industry in Lower Austria and Moravia and the beginnings of the Neolithic in Central Europe (LBK), 5700–4900 BC. Dissertationes archaeologicae Brunenses/Pragensesque 4. Brno–Praha, 111–117.

- Přichystal, A. 2009: Kamenné suroviny v pravěku východní části střední Evropy. Brno (zde charakteristiky jednotlivých druhů kamenných surovin).
- Šída, P. 2006: Distribuční areály surovin v neolitu na území České republiky. *Archeologické rozhledy* 58, 407–426.

Štípaná kamenná industrie v prostředí kultury s vypíchanou keramikou a její výpověď

- Čižmář, Z. – Oliva, M. 2001: K ekonomii surovin štípané industrie lidu s vypíchanou keramikou na Moravě. In: Čižmář, M. (ed.): *Otázky neolitu a eneolitu našich zemí 1999*. Brno, 97–130.
- Mateiciucová, I. 1999: Štípaná industrie kultury s vypíchanou keramikou v Olomouci-Slavoníně a její význam pro rekonstrukci společensko-kulturních přeměn ve středním a mladém neolitu. In: Kazdová, E. – Peška, J. – Mateiciucová, I.: *Olomouc-Slavonín (I). Sídliště kultury s vypíchanou keramikou*. *Archaeologiae regionalis fontes* 2. Olomouc, 135–168.
- Oliva, M. 1996: Štípaná industrie kultury s vypíchanou keramikou v Těšeticích-Kyjovicích. K otázce výběru surovin v neolitu jižní Moravy. *Acta Musei Moraviae – Scientiae sociales* 81, 101–109.

Neolitické srpy ve světle experimentální archeologie

- Beranová, M. – Kubačák, A. 2010: *Dějiny zemědělství v Čechách a na Moravě*. Praha, 96–99.
- Hroníková, L. 2012: Traseologická analýza neolitické štípané industrie z lokalit Bylany, Miskovice, Mšeno a Tachlovice. *Praehistorica* 30/1. Praha (zvláště 47–51).
- Kazdová, E. 1983: Příspěvek k neolitickým sklizňovým nástrojům. *Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity E* 28, 161–169.
- Kazdová, E. 1984: Pokusy s replikami neolitických srpů. *Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity E* 29, 226–229.
- Popelka, M. 1999: K problematice štípané industrie v neolitu Čech. *Praehistorica* 24, 7–122 (zvláště 88–95).
- Popelka, M. 2013: 15 let poté – pokusy s replikami neolitických srpů. In: Cheben, I. – Soják, M. (eds.): *Otázky neolitu a eneolitu našich krajín*. Nitra, 251–261.

Spondylový šperk – jeho nálezový a sociální kontext

- Hladilová, Š. 2002: Výsledky paleontologického studia ozdob z lokality Vedrovice. In: Podborský, V. a kol.: *Dvě pohřebiště neolitického lidu s lineární keramikou ve Vedrovicích na Moravě*. Brno, 257–262.
- Cheben, I. – Illášová, L. – Miklíková, Z. 2001: Schránky makkýšov v archeologických nálezoch neolitu a eneolitu Slovenska. In: Metlička, M. (ed.): *Otázky neolitu a eneolitu našich zemí 2000*. Plzeň, 233–237 (zvláště 233–234).
- Mrázek, I. 1996: Drahé kameny v pravěku Moravy a Slezska. Brno, 34–41, 47–48.
- Podborský, V. 2002: Spondylový šperk z vedrovických pohřebišť. In: Podborský, V. a kol.: *Dvě pohřebiště neolitického lidu s lineární keramikou ve Vedrovicích na Moravě*. Brno, 235–262.
- Vencl, S. 1959: Spondylové šperky v podunajském neolitu. *Archeologické rozhledy* 11, 699–742.

- Zápotocká, M. 1984: Armringe aus Marmor und anderen Rohstoffen im jüngeren Neolithikum Böhmens und Mitteleuropas. Památky archeologické 75/1, 50–130 (zvláště 52–53).

Minerální přírodní barviva a příklady jejich využití

- Kultura s lineární keramikou
- Podborský, V. 2002: Vedrovická pohřebiště ve starším moravském a středoevropském neolitu. In: Podborský, V. a kol.: Dvě pohřebiště neolitického lidu s lineární keramikou ve Vedrovicích na Moravě. Brno, 293–338 (zvláště 308–309).
- Přichystal, A. – Šmíd, M. 2011: Kamenná industrie z birituálního pohřebiště LnK v Kralicích na Hané. In: Popelka, M. – Šmidtová, R. (eds): Otázky neolitu a eneolitu našich zemí 2009. Praha, 323–342 (zvláště 341).
- Kultura s vypíchanou keramikou
- Brestovanský, P. 2011: Sídliště kultury s vypíchanou keramikou v Příšovicích se zvláštním zřetelem na broušenou industrii. In: Popelka, M. – Šmidtová, R. (eds): Otázky neolitu a eneolitu našich zemí 2009. Praha, 27–35 (zvláště 33).
- Kazdová, E. 1989–1990: Hrob H 12 s vypíchanou keramikou a červeným barvivem z Těšetic-Kyjovic. Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity E 34–35, 127–141.
- Kazdová, E. 1992: K pohřebnímu ritu lidu s vypíchanou keramikou na Moravě. Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity E 37, 7–24 (zvláště 17, 20).
- Kultura s moravskou malovanou keramikou
- Draždák, K. 1973–1974: Mineralogická analýza červeného a žlutého barviva neolitické keramiky (MMK) z Těšetic-Kyjovic, okr. Znojmo. Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity E 18–19, 69–79.
- Havlíček, P. 1993: Zdroj a původ barviv používaných v paleolitu a neolitu na jižní Moravě. Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity E 38, 203–206.
- Kazdová, E. 2005: Malování nádob. In: Podborský, V. et al. 2005: Pravěk mikroregionu potoka Těšetičky/Únanovky. K problematice pravěkých sociálních struktur. Brno, 127–130.

Vztahy mezi lidmi a zvířaty v neolitu/eneolitu na základě osteologických nálezů

- Petrasch, J. 2004: Von Menschen und Hunden: Befunde aus Kreisgrabenanlagen der Oberlauterbach Gruppe und der Lengyel-Kultur und deren Interpretationen. In: Hänsel, B. – Studeníková, E. (eds.): Zwischen Karpaten und Ägäis. Neolithikum und ältere Bronzezeit. Gedenkschrift für Viera Němejcová-Pavúková. Internationale Archäologie. Studia honoraria 21. Rahden/Westf., 295–308.
- Struhár, V. 2001: K výskytu zvieracích depónií v badenskej kultúre. In: Metlička, M. (ed.): Otázky neolitu a eneolitu našich zemí 2000. Plzeň, 191–201.
- Stuchlík, S. 2004: Pes v neolitu. In: Janák, V. – Stuchlík, S. (eds.): Otázky neolitu a eneolitu našich zemí 2002. Opava, 213–226.

Doklady bojových střetů u neolitických zemědělců – příspěvek k archeologii agresivity

- Květina, P. 2009: Válka „těch druhých“. Ozbrojené konflikty v předhistorických společnostech. Dějiny a současnost 31/9, 24–27.
- Petrasch, J. 1999: Mord und Krieg in der Bandkeramik. Archäologisches Korrespondenzblatt 29, 505–516.

- Sosna, D. 2011: Praxe, identita a ideologie. Válečnictví v prehistorii. Dějiny a současnost 33/3, 38–40.
- Stolz, D. 2007: Válčení u prvních zemědělců. Živá archeologie – rekonstrukce a experiment v archeologii 8, 7–10.
- Vencl, S. 1995: Příčiny agrese a kořeny válek. Dějiny a současnost 17/4, 2–6.

Neolitické pohřby na sídlištích a jejich interpretace

- Čižmář, Z. – Geislerová, K. 1997: Pohřby v jámách na sídlišti kultury s lineární keramikou v Žádovicích, okr. Hodonín. Příspěvek k poznání pohřebního ritu nejstarších zemědělců na Moravě. Pravěk – nová řada 7, 39–64.
- Farkaš, Z. 2002: Nálezy ľudských pozostatkov v prostredí kultúry ľudu s lineárnou keramikou na Slovensku. Archeologické rozhledy 54, 23–43.
- Kličová, J. 2001: Doklady pohrebného rítu na sídliskách z obdobia neolitu a eneolitu na Slovensku. In: Metlička, M. (ed.): Otázky neolitu a eneolitu našich zemí 2000. Plzeň, 218–232.
- Ondruš, V. 1972: Dětské pohřby na neolitickém sídlišti ve Vedrovicích. Acta Musei Moraviae – Scientiae sociales 57, 27–36.
- Rulf, J. 1996: Problematika pohřbů na sídlištích v českomoravském pravěku. Študijné zvesti Archeologického ústavu Slovenskej akadémie vied 32, 115–124.
- Tichý, R. – Štulc, O. (eds.) 2010: Hroby, pohřby a lidské pozůstatky na pravěkých a středověkých sídlištích. Živá archeologie – rekonstrukce a experiment v archeologii. Supplementum 3. Hradec Králové (zvláště příspěvky J. Bouzka, J. Turka, P. Jelínka, J. Kovárnika a P. Kalábkové).

Vztah neolitické společnosti k dětem optikou dobových pohřebišť

- Čermáková, E. 2003: Problémy dětství v neolitu střední Evropy. Pravěk – nová řada 12 (2002), 7–45.
- Remišová Věšíňová, K. 2013: Pravěké dětství a jeho odraz v hrobových datech. In: Cheben, I. – Soják, M. (eds.): Otázky neolitu a eneolitu našich krajín. Nitra, 299–316.
- Vejskalová, L. 2009: Pohřbívání dětí v neolitu a eneolitu na našem území. Praehistorica 28, 237–279.

Odrazy společenského uspořádání v pohřebním ritu lengyelské kultury

- Čermáková, E. 2007: Postavení ženy, muže a dítěte ve společnosti tvůrců lengyelské kultury. In: Kazdová, E. – Podborský, V. (eds.): Studium sociálních a duchovních struktur pravěku. Brno, 207–255.
- Demján, P. 2012: Výnimočné hroby lengyelskej kultúry zo Svodína. In: Peška, J. – Trampota, F. (eds.): Otázky neolitu a eneolitu 2011. Mikulov–Olomouc, 25–38.

Struktura pozdně eneolitické společnosti na základě svědectví pohřebišť

- Turek, J. 2000: Being a Beaker Child. The position of children in Late Eneolithic society. In: Pavlů, I. (ed.): In memoriam Jan Rulf. Památky archeologické – supplementum 13. Praha, 424–438.
- Turek, J. 2002: „Cherche la femme!“ Archeologie ženského světa a chybějící doklady ženských pohřbů z období zvoncovitých pohárů v Čechách. In: Neustupný, E. (ed.):

Archeologie nenalézaného. Sborník přátel, kolegů a žáků k životnímu jubileu Slavomila Vencla. Plzeň–Praha, 217–240.

- Turek, J. 2003: Řemeslná symbolika v pohřebním ritu období zvoncovitých pohárů. Suroviny, výroba a struktura společnosti v závěru eneolitu. In: Šmejda, L. – Vařeka, P. (eds.): Sedmdesát neustupných let. Sborník k životnímu jubileu prof. Evžena Neustupného. Plzeň, 201–220.

Doklady textilnictví v eneolitických kulturách – jaké jsou a o čem nás informují

- Čtverák, V. – Rulf, J. 1989: Nálezy horizontu jordanovské kultury z Třebestovic, okr. Nymburk. Památky archeologické 80/1, 5–29 (zvláště 15).
- Opravil, E. 1977: K nejstarším nálezům lnu (*Linum usitatissimum* L.) na území ČSSR z Hlinska a z Mohelnice. Přehled výzkumů 1975, 14–15.
- Pavelčík, J. 1983: Drobné terrakoty z Hlinska u Lipníku (okr. Přerov) II. Památky archeologické 74/2, 295–315.
- Pavelčík, J. 1991: K otázkám hospodářské a sociální úrovně populací badenské kultury. Opava, 30–31, 77–80.
- Pavelčík, J. 2001: Hlinsko. Hradisko lidu badenské kultury. Archeologické památky střední Moravy, svazek 2. Olomouc, 27–31.
- Šmíd, M. 1990: Příspěvek k poznání eneolitických mohylových pohřebišť na střední Moravě. In: Nekuda, V. – Unger, J. – Čižmář, M. (eds.): Pravěké a slovanské osídlení Moravy. Sborník k 80. narozeninám Josefa Poulíka. Brno, 67–89 (zvláště 71).
- Šmíd, M. 1991: Nové nálezy kultury s moravskou malovanou keramikou na Prostějovsku. Archeologické rozhledy 43, 185–205 (zvláště 202).
- Krenn-Leeb, A. 2001: Eine trichterbecherzeitliche Grube mit nierenförmigen Webgewichten von Spielberg bei Melk, Niederösterreich. *Preistoria Alpina* 37, 287–331.

Zlaté předměty pozdního eneolitu – jejich nálezový kontext, početnost a význam

- Moucha, V. 1997: Gold der Kupferzeit (Böhmen). In: Lehrberger, G. – Fridrich, J. – Gebhard, R. – Hrala, J. (eds.): Das prähistorische Gold in Bayern, Böhmen und Mähren: Herkunft – Technologie – Funde. Band I (Textband). Památky archeologické – supplementum 7. Praha, 141–148 (zvláště 144–148).
- Peška, J. 2004: Zlaté ozdoby z hrobů kultury se šňůrovou keramikou na Moravě. In: Batora, J. – Furmánek, V. – Veliačik, L. (eds.): Einflüsse und Kontakte alteuropäischer Kulturen. Festschrift für Jozef Vladár zum 70. Geburtstag. Nitra, 93–138.
- Stuchlík, S. 2011: Zlato v pozdním eneolitu Moravy. In: Popelka, M. – Šmidtová, R. (eds.): Otázky neolitu a eneolitu našich zemí 2009. Praha, 343–358.

Diplomové práce obhájené na Masarykově univerzitě a dostupné na internetu

Z. Sedláčková – Staroneolitické ohrazené osady v Evropě (Brno 2008):

https://is.muni.cz/auth/th/75184/ff_m/diplomka.pdf

S. Ondroušková – Pravěk Moravského krasu (Brno 2011):

https://is.muni.cz/auth/th/179405/ff_m/text.pdf

Užitečné internetové odkazy

<http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu-prehled-vydanych-cisel.html>

<http://www.byliny.com/>

<http://digilib.phil.muni.cz/>

Poznámka

Acta Musei Moraviae – Scientiae sociales = Časopis Moravského muzea – vědy společenské